

»МОЯ КНИЖЕЧКА« Ч. 9.

ГАНС ХРИСТИЯН АНДЕРЗЕН

I. Свинопас-князенко

II. Білавка

КАЗКИ

КРАКІВ

1940

УКРАЇНСЬКЕ ВИДАВНИЦТВО

»МОЯ КНИЖЕЧКА« Ч. 9.

ГАНС ХРИСТИАН АНДЕРЗЕН

I. Свинопас-князенко

II. Білавка

КАЗКИ

КРАКІВ

1940

УКРАЇНСЬКЕ ВИДАВНИЦТВО

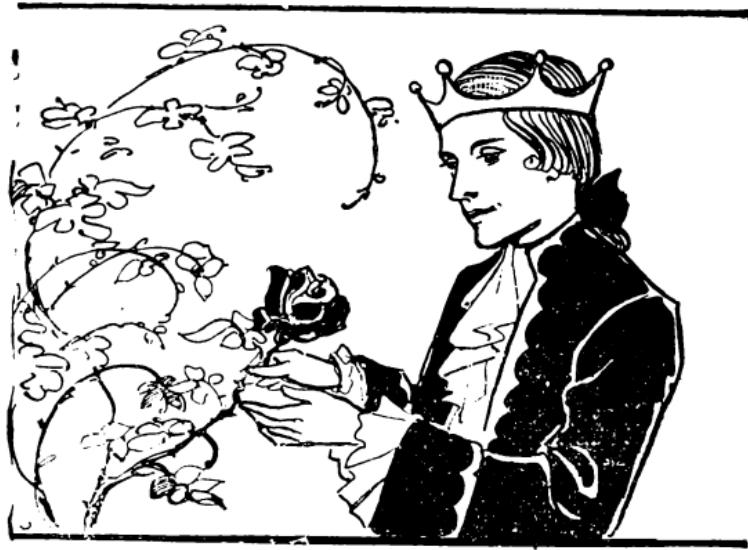
Друк: »Нова Друкарня Денникова« під комі-
сарською управою, Краків, вул. Ожешкової 7.
Накладом »Українського Видавництва«, Краків,
Кармелітська ч. 34, II.

Свинопас-князенко.

Був собі раз молодий князен-ко. Він мав своє князівство, до-сить собі маленьке, але досить багате, щоби могти жити в добрі з рідною дружиною. Ото князен-ко захотів одружитися.

Багато було князівних у сусід-них краях і кожна радо була би вийшла замуж за гарного кня-зенка. Але князенко подумав со-

бі: „Попробую посватати дочку цісаря!” Як подумав, так і зробив — але чи пощастило йому? Побачимо.

Князенко був сиротою. Його батько вмер уже давненько і поховали його в городі палати. На батьковій могилі ріс прекрасний рожевий кущ. Але це був дивний кущ. Тільки кожного п'ятого року розцвітав він і це тільки одною

цвіткою. Ця рожа була така прекрасна й така запашна, що хто її понюхав, той забував про все своє горе й журбу.

У князенка був ще й соловейко. Цей птах співав так прекрасно, що здавалося, нема кращого співу на світі.

Цей цвіт рожі й цього соловейка поклав князенка в срібну скринку і передав дочці цісаря,

щоби здобути її прихильність.

Цю скринку з рожею й солов'їком принесли до цісарської кімнати, саме тоді, коли там була й цісарівна. Вона бавилася з придворними дамами „сліпої бабки”.

Їй показали цвіт рожі. Вона закликала:

— Яка прекрасна!

— Яка прекрасна! — повторили за нею дами.

Та коли цісарівна взяла рожу
в руки, зараз скрикнула:

— Фе, фе! Татусю! Це не штуч-
на рожа, але природна!

І кинула рожу на землю.

— Фе, фе! — повторили за нею
дами. — Це не штучна, але при-
родна!

Тоді показали цісарівній соло-
вейка, а він щебетав так прегарно
й солодко, що годі було його не
похвалити.

— Прегарний соловій! — закликала цісарівна.

— Прегарний соловій! — повторили дами.

Цісарівна взяла соловія до рук і сказала:

— Але ж, татусю! Він не штучний, він природний! Фе! Нехай летить собі!

— Фе, фе! — закликали дами. І цісарівна пустила соловія крізь

вікно, а про князенка й чути не хотіла.

Але князенко був завзятий. Він почорнив собі саджею й попелом своє біле личко, натиснув шапку на очі й застукав до ціарської кімнати.

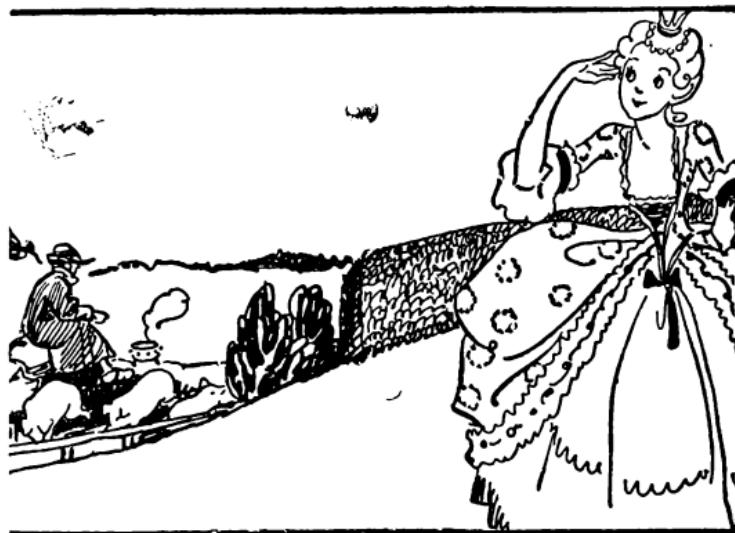
— Добрий день, ціарю! — закликав він. — Не знайдеться тут для мене вбогого яка робота?

— Хіба свині пасти! — закли-

кав цісар. — І князенко згодився за свинопаса.

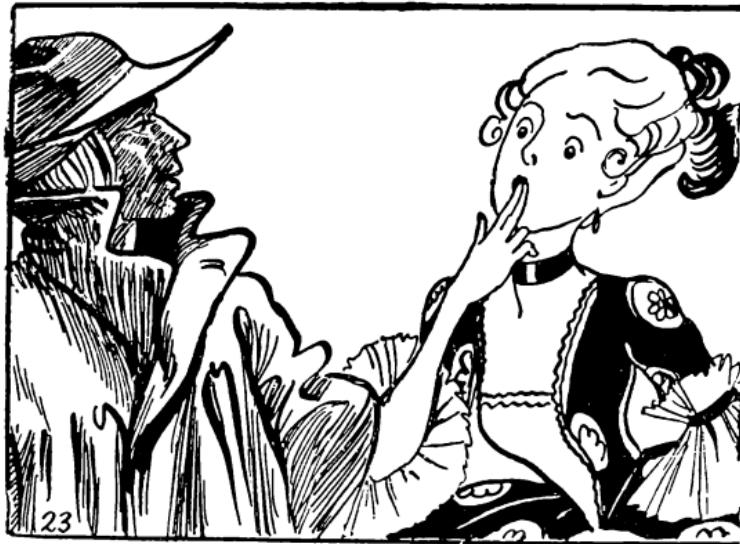
Їому казали цілий день пасти череду свиней і спати в комірці біля хліва. Сидячи коло свиней, князенко мав багато вільного часу. Він по кількох днях змайстрував собі дивний горщик. Цей горщик мав довкола крис дзвіночки й коли що в горщику варилося, дзвіночки дзвонили й грали пісню:

„Як була я ще маленка,
То була дурненька...”

Але найдивніше було те, що коли держати було палець в парі над горщиком, то можна було знати, що в тій хвилині в кожній хаті в місті вариться або печеться! Це справді була штука — більша, як рожа й соловій...

Раз переходила цісарівна подвірям і почула, як той горщик

у комірці варив кашку і грав своїми дзвіночками мельодію:

„Як була я ще маленка,
То була дурненька...”

Це була одинока пісня, яку вона знала — дуже дурненька була.

— О, це якраз для мене! — закликала цісарівна й сказала до одної дами: — Іди, запитайся, що той пастух хоче за свій інструмент!

Дама побігла й вернулася за хвилину, кажучи:

— Десять поцілунків від тебе, цісарівно!

— Чи він одурів? — закликала розгнівана дочка цісаря. — Це не може бути!

Але коли другого дня знову почула музику горщика, знову післала даму.

— Або десять поцілунків —

— сказав свинопас — або горщик далі мій!

— Ну, нехай вже буде! — сказала цісарівна. — Але заслоніть нас, щоби хто не побачив!

Дами обступили її з пастухом і тоді цісарівна поцілувала свинопаса десять разів, за що одержала чарівний горщик.

Що то була за втіха! Горщик **варив** і грав, а цісарівна держала

свій пальчик у парі над горщи-
ком і кричала з утіхи:

— В міністра варять мясо, в
учителя кашу, в селянина бульбу!
А в нас буде нині печеня!

Тим часом свинопас — це був
князенко, але цього ніхто не знав
— не гаяв часу, пас свині й пра-
цював далі. Тепер він зробив собі
таке калатальце, що як тільки
ним покрутити, то чути було всі
вальси, козачки й коломийки.

— Ах, що за красна музика! — закликала царівна до одної дами.

— Іди, запитай його, скільки хоче грошей, але цілувати не буду.

— Сто поцілунків! Ні менше, ні більше! — сказав свинопас дамі, а вона переказала цісарівній.

— Збожеволів! — кричала дочка цісаря. Та по хвилині надумалася й промовила:

— Майстерство треба попирати! А я дочка цісаря. Скажи йо-

му, що десять дістане від мене, а решту від тебе!

— Ні, всі сто від цісарівної — сказав пастух-князенко, — або шкода й говорити!

Не було ради. Цісарівна, якій дуже подобалася ця штучка, згодилася.

— Заслоніть нас добре, щоби хто не побачив, і числіть, щоби не було більше!

Дами обступили цісарівну, вона сіла на стільчику, а пастушок клякнув перед нею. Тоді цісарівна почала його цілувати в уста, і в брудне, помазане саджею лице, раз, два, три й так далі, а дами числили.

Та нещастя хотіло, що саме тоді вийшов цісар на балкон, а коли побачив збитих у громадку придворних дам біля хліва, подумав собі:

„А погляну я, що вони там роблять!” Він вибіг з палати і підкрався аж до самих дам, які завзято числили поцілунки й не запримітили його. Коли побачив, що там діється, як його дочка цілує свинопаса, спершу оставпів з дива, але раптом в тій хвилині, коли дами сказали: „Вісімдесят шість!” — закричав:

— А це що таке? — і вдарив

свою дочку цибухом по голові:

— Геть мені з двора! Не хочу вас бачити!

Він приказав прогнати дочку й пастуха зі своєго царства.

— Ах, яка я нещаслива! — заплакала ціарівна. — Чому я не згодилася тоді вийти за того гарного князенка, що приніс мені рожу й соловія? О, я нещасна!

Тим часом князенко обмив со-

бі саджу з лиця й станув перед цісарівною.

— За пізно тепер жалувати! — закликав він. — Ти не хотіла князенка за природну рожу й за природного соловія. Але за мертві штучні цяцьки й дурнички ти годилася виціловувати навіть свинопаса! Добре тобі так! Тепер кайся, що була нерозумна.

Князенко лишив цісарівну й пішов собі в своє князівство. Там оженився з одною скромною та розумною князівною й жив собі щасливо, а може ще живе досі, як не вмер.

А наша цісарівна ходить бідна та, нарікаючи на свою нерозумну головку, співає:

„Як була я ще маленька,
То була дурненька,
А тепер я підросла,
Тай розуму не знайшла!

—o—

Білавка.

За городом край шляху стояв будинок. Ви певно бачили його? Ще коло нього невеличкий садочок, обгороджений пофарбованими деревляними штахетами.

Недалеко від будинку край рівчака росла в мякій зеленій траві білавка. Сонечко гріло і пестили її наріvnі з іншими квітами, що цвіли в садку перед будинком і наша чічка росла, як з води йшла. Одного прегарного ранку вона зовсім розцвілася; жовта, кругла як сонечко, серединою оточена була кружком біленьких дрібних пелюсточок.

Білавка ні трохи не журилася тим, що вона така вбога, така простенька, що ніхто не бачить і не помічає її в густій траві, ні, вона була задоволена з усього, жадібно тягласья до сонечка, любувалася ним і слухала, як десь високо-високо в небі співав жайворонок.

Білавка була така весела й щаслива, ніби сьогодні була неділя; а справді то був простий понеділок. Усі діти сиділи тихо на ослонах у школі і вчилися у своїх учителів. Наша ж чічка теж тихо сиділа на своїй стеблинці і вчилися в ясного сонечка та в усієї природи кругом себе, вчилися розуміти добруту Божу. Вона слухала жайворонків спів і їй здавалося, що він своїми голосними, дзвінкими піснями виспівує саме те, що й у неї самої на серці. Через те квітка

дивилася на щасливу, легкоокрилу співучу пташку з якоюсь особливою повагою, але ні трохи не заєдрила їй і не журилася, що сама не може літати, ні співати.

— Я ж бачу і чую все! — думала вона. — Сонечко ласково гріє мене, вітрик цілує. Яка я щаслива!

У садочку цвіло багато пишних гордих квіток; найгордіші були ті, що ніяк не пахли. Півонії так і роздимали собі щоки, їм усе хотілося стати більшими за троянди. Та хіба у величині справа? Рябіших та чепурніших за тюльпани не було; вони дуже добре це знали і силкувалися, яко мога, випростуватися, щоб дужче звертати на себе очі. Ніхто з гордих квіток не помічав маленької біллавочки, що росла десь край рівчака. А вона часто задивлялася на них і думала:

— Які вони гарні, чепурні! До них неминуче прилетить гарна співуча пташка! Хвала Богові, що я стою так близенько — побачу все, надивлюся дос舒心у!

Коли це почулося: „Квір-квір-квіріт!” і жайворонок злинув — не в садок до півоній та до тюльпанів, а простісінько в траву до простенької білавки. Квіточка зовсім збентежилася з радощів і просто не знала, що їй думати, що робити.

Пташка скакала круг ней і співала:

— Ах, яка гарна мяка травичка! Яка люба квіточка у срібній суконці, із золотим сердечком!

Жовте сердечко в квіточці справді сяло мов золоте, а біленькі пелюсточки блищали, мов срібні.

Білавка була така щаслива,

така рада, що й не сказати. Пташка поцілуvala її, заспіvala її та й знову знялася до блакитнього неба. Добра часина минула, покіль чічка стямилася з такого щастя. Радісно - соромливо глянула вона на пишні квітки, що були свідкими її щастя — кому ж і зрозуміти його, як не їм? Але тюльпани почервоніли з пересердя, а півонії просто замалим не луснуть! Добре, що не вміли говорити, а то впало б від них білавці! Бідолашня відразу зрозуміла, що вони гніваються і щиро журилася тим.

Та в ту пору в садок увійшла дівчина з гострим блискучим ноjем у руці. Вона підійшла просто до тюльпанів та до півоній і почала зрізувати їх одно за другим. Білавка так і охнула:

— Як страшно! Тепер їм край!
Нарізавши квіток, дівчина пішла,

а білавка вже така рада була, що росте в густій траві, де її ніхто не бачив і не помічав. Сонечко зайшло, вона згорнула пелюсточки і заснула; але й у сні їй усе ввижалися люба пташка та ясне сонечко.

ІІ.

У ранці квітка знову розгорнула пелюсточки і простягла їх, як дитина рученята, до ясного сонечка. Тієї ж хвилини почувся голос жайворонків. Пташка співала, але як же сумно! Бідолашня піймалася в сильце й сиділа тепер у клітці, що висіла край відчиненого вікна. Жайворонок співав про волю, про небесні простори, про свіжі зелені поля, про те, як гарно та весело було літати на волі. — Тяжко, тяжко було на серці бідної пташки — вона була в неволі.

Білавка щирим серцем хоті-

ла б помогти невільниці, але чим? Вона забула й не думала про те, як гарно було навкруги, як любо гріло сонечко, як блищали її срібні пелюсточки, її мучила думка, що вона нічим не може помогти бідній пташці.

Коли це із садочка вийшли два хлопчики: в одного в руках був такий самий великий та гострий ніж, як той, що ним дівчина зрізуvalа тюльпани. Хлопці підійшли просто до білавки, а та ніяк не могла зрозуміти, чого їм тут треба.

— Отут можна вирізати гарну дернину нашему жайворонкові, — сказав один хлопець і глибоко встремивши ніж у землю, почав вирізувати дернину. Білавка росла саме посеред неї.

— Зірвімо квіточку! — сказав другий хлопець. Білавка затримтіла zo страху: якщо її зірвуть, то

вона вмре, а їй так хотілося жити! Бó тепер же вона могла дістатися до бідного жайворонка.

— Hi, краще нехай лишиться! — сказав перший хлопець. — Так гарніше.

І білавка опинилася у жайворонковій клітці.

Бідний жайворонок голосно нарікав на свою неволю, кидався і бився об заліznі ґрати в клітці. А бідна білавка не могла розважити його ані словечком. А як їй того хотілося! Так проминув увесь ранок.

— Тут нема води! — жалівся жайворонок. — Вони забули дати мені напитися. Пішли й не зоставили мені й краплі води. У мене зовсім пересохло у горлочку. Я ввесь горю і мене морозить! Ох як мені важко дихати! Мені доведеться вмерти, розлучитися з яс-

ним сонечком, з свіжою травицею, з усім Божим світом!

Щоб хоч трохи відволожитися, жайворонок глибоко встромив свій дзьобик у свіжу холодну дернину, побачив білавку, кивнув їй голівкою і сказав:

— І ти зівянеш тут бідна квіточко! Тебе та клаптик зеленої дернини — осьщо дали вони мені замість усього Божого світу! Лишенько мое! Ти тільки нагадуєш мені, чого мене позбавлено!

— Чим би мені розважити його? — думала білавка, але не могла ворухнути ні однією пелюсточкою і тільки все дужче і дужче пахла. Жайворонок помітив це і не заняв квіточки, хоч зі спраги повискубував усю травичку.

Ось і вечір прийшов і ніхто так і не приніс бідній пташці води. Тоді вона розпустила свої коротень-

кі крилечка, затріпала ними і ще кілька разів жалібно запищала:

— Пить! пить!

Потім її голівка схилилася на бік і серденько завмерло з нудьги та муки.

Білавка теж не могла більше згорнути своїх пелюсточок і заснути так, як перше; вона була зовсім недужа.

Щойно аж другого дня вранці прийшли хлопці і побачивши мертвого жайворонка, заплакали. Потім викопали йому гарненьку ямку і прикрасили квітками, а самого жайворонка положили в гарненьку коробочку і закопали.

Дернину з білавкою викинули на повний куряви шлях. Ніхто й не подумав про квіточку, яка все ж найдужче за всіх любила біду пташку й усім серцем бажала її розважити.

—о—

26.VII.1941

„МОЯ КНИЖЕЧКА“

Бібліотека для української дітвори
під редакцією Б. Даниловаича

Ціна зол.

Вуйко Влодко: Пригоди Юрчика Кучеря- вого, стор. 64, мал. 64	1.00
Іван Франко: Мурко і Бурко, байка, стор. 11, малюнків 4	0.25
Іван Франко: Заяць і Медвідь, байка, стор. 16, малюнків 3	0.25
Іван Франко: Лисичка-Черничка, байка стор. 16, малюнків 4	0.25
Роляник: Пригоди Гномика Ромтомтоми- ка, стор. 64, малюнків 40	1.20
Брати Грімми: Казки й байки, стор. 32, малюнків 5	0.50
Ганс Х. Андерзен: Дики лебеді, казка, стор 48, малюнків 33	0.50
Ганс Х. Андерзен: Дві казки, стор. 32, з малюнками	0.50
Ганс Х. Андерзен: Свинопас князенко, Білавка, стор 32, малюнків 18	0.50

НАРОДНІ КАЗКИ Й БАЙКИ:

Горобець і билина. Кінь та осел, стор. 16, малюнків 12	0.25
Коза-дереза. Колобок, стор. 16, малюн- ків 11	0.25
Лисичка-сестричка і вовк-панебрат, стор. 16, малюнків 11	0.25
Лисичка-сваха. Як лисичка топила гле- чик, стор. 16, малюнків 11	0.25
Торба, стор. 16, малюнків 11	0.25
Козел і баран, стор. 16, малюнків 9	0.25
Замовлення слати на адресу:	

»УКРАЇНСЬКЕ ВИДАВНИЦТВО«
Краків, Кармелітська 34/II